

NOTITIE

1.1 Brief Brandweer Brabant-Noord

Uit een risicoscan blijkt dat in de NRD beschreven risicobronnen correct en volledig zijn.

In de NRD wordt gesproken over kwetsbare objecten. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat met de komst van de Omgevingswet in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving onderscheidenlijk de categorieën zeer kwetsbaar; kwetsbaar en beperkt kwetsbare gebouwen en locaties worden geïntroduceerd.

Reactie

Bedankt voor uw advies, we nemen uw opmerking mee in het vervolgproces.

1.2 Brief GGD

- geadviseerd wordt om inhoudelijk te onderbouwen waarom er verschillende afstanden gehanteerd worden tot woonkernen tussen beide gemeenten (1000 m voor 's Hertogenbosch en 2000 m voor Oss) en de geluidniveaus in beeld te brengen van deze vastgestelde afstanden.

Reactie

De verschillende afstanden zijn een politieke keuze geweest door beide gemeenteraden die beide bevoegd zijn om hierover voor hun eigen grondgebied te besluiten (zie ook paragraaf 2.1 van de zienswijzennota). De wettelijke afstand tot een windturbine wordt bepaald door het geluid wat een windturbine produceert. Dit volgt uit het MER-onderzoek, waarin de contourafstanden van 47 dB, 45 dB en 42 dB in beeld worden gebracht. De specifieke geluidsniveaus voor de afstanden van 1.000 meter en 2.000 meter worden niet separaat in beeld gebracht in het MER.

- Gezondheidskundige beoordeling in Lden / Lnight: graag zou de GGD hebben dat de gemeente in kaart brengt hoeveel gevoelige bestemmingen in de verschillende scenario's cumulatief worden blootgesteld.

Reactie

In het MER wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel mensen er (mogelijk) hinder ondervinden door geluid van windturbines. Om het aantal geluidgehinderden in beeld te brengen wordt het aantal woningen met een bepaalde geluidsbelasting op de gevel in beeld gebracht. Op basis daarvan wordt beoordeeld of de varianten voldoen aan de wettelijke normen. Ook geluidsbelasting onder de wettelijke norm maakt deel uit van de beoordeling van en vergelijking tussen de varianten.

Onder het thema 'gezondheid', worden de cumulatieve effecten van geluid, luchtkwaliteit, geur, externe veiligheid en elektromagnetische straling beschouwd, zie het beoordelingskader op pagina 17 van de NRD.

- Zijn er naast woningen, ook andere gevoelige bestemmingen in dit gebied (bv kinderdagverblijven, scholen)? Graag zien we deze ook in beeld gebracht.

Reactie

Kinderdagverblijven zijn in het Besluit geluidhinder aangewezen als geluidsgevoelig gebouw en in het Besluit externe veiligheid inrichtingen als kwetsbaar object. De effecten van geluid, externe veiligheid en slagschaduw op kinderdagverblijven (en andere geluidsgevoelige gebouwen en kwetsbare objecten) worden op vergelijkbare wijze beoordeeld als de effecten op woningen.

- Breng meerdere referentietypen van windmolens in beeld (stillere/luidere varianten) zodat bewoners ook inzage kunnen krijgen in de verschillende typen windmolens.

Reactie

Wat betreft de typen windturbines wordt verwezen naar paragraaf 2.5 van de bijgevoegde zienwijzennota.

- Breng in het MER de afstand tussen kabels/transformatoren/randapparatuur en gevoelige bestemmingen in beeld. De GGD adviseert om hier aandacht aan te besteden en (waar redelijkerwijs mogelijk en uit voorzorg) voldoende afstand aan te houden, zodat het magneetveld van de kabels/transformatoren/randapparatuur lager is dan 0,4uT jaargemiddeld ter hoogte van woningen/gevoelige bestemmingen;

Reactie

In het MER zijn de geluids- en veiligheidsafstanden doorgaans maatgevend. In de praktijk is vanwege deze geluids- en veiligheidscontouren de afstand van het windpark (inclusief parkbekabeling en inkoopstation) altijd groot genoeg om een overschrijding van 0,4uT contour te vermijden. Bovendien kan de locatie van een inkoopstation zo gekozen worden dat een overschrijding van die contour is uit te sluiten. In het MER-onderzoek is hier aandacht voor.

- Mitigatie en compensatie van negatieve effecten: zorg er in de basis al wordt voldaan aan de norm en gebruik mitigerende maatregelen om het geluidniveau (en daarmee gepaard gaande hinder) verder omlaag te brengen.

Reactie

Wat betreft mitigatie en compensatie wordt verwezen naar paragraaf 4.2 van de zienswijzennota.

- Er worden verschillende aspecten onderzocht. De GGD benadrukt dat zij niet voor alle aspecten gezondheidskundige advieswaarden voorhanden heeft.

Reactie

Dit punt wordt ter kennisgeving aangenomen.

De GGD heeft naar aanleiding van het bestuderen van de concept NRD ook een aantal vragen:

- In het rapport komt gezondheid nadrukkelijk terug, zie blad 38. Het is de GGD onduidelijk of het adviesbureau (ook) een gezondheidskundige beoordeling gaat geven? Welke rol wordt hierbij nog van de GGD verwacht?
- Op welke manier wordt aandacht besteed aan laagfrequent geluid (zie pag. 36)?

Reactie

Wat betreft laagfrequent geluid wordt verwezen naar paragraaf 4.6 van de zienswijzennota. Gezondheid is een thema in het beoordelingskader en zal onderdeel zijn van het milieueffectonderzoek.

De GGD heeft een adviesrol in het proces. We vragen de GGD o.a. om advies bij de selectie van alternatieven en voor de toetsing van het MER.

- Wonen en werken (pag. 29): het is de GGD niet duidelijk wat met de term "gebied" wordt bedoeld? Is dit het onderzoeksgebied? En welke gebieden maken hier geen onderdeel van uit (zijn dit de navolgende genoemde gebieden?)?

Reactie

In dit geval wordt hier het plangebied Duurzame Polder bedoeld. Dit wordt ook wel het verkenningsgebied genoemd en is weergegeven in figuur 1.1. van de NRD.

1.3 Brief Provincie Noord Brabant

Om een compleet beeld te krijgen van effecten zonder 1 en 2 km begrenzing adviseren wij u hiertoe meerdere alternatieven op te nemen. Dit vanwege de omvang van het plangebied en de veelheid aan milieuaspecten die onderzocht worden. Wij lichten dit graag nader toe.

Een m.e.r.-traject waarin diverse opstellingsalternatieven op milieuaspecten met elkaar kunnen worden vergeleken en waarbij ook de effecten van o.a. verschillende geluids- en slagschaduwnormen op de omgeving kunnen worden vergeleken, vormt een goede inhoudelijke basis voor de normen m.b.t. geluid, slagschaduw en externe veiligheid.

Door meerdere ruimtelijke alternatieven in het gebied Duurzame Polder te onderzoeken, kan voorkomen worden dat er een onbalans ontstaat in de afweging omdat er geen goede inhoudelijke onderbouwing en motivering is gegeven van de begrenzing van het zoekgebied. Het verschil in uitgangspunt tussen de gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch als het gaat om de gehanteerde afstandsnorm van windturbines ten opzichte van woonbebouwing zal, zonder nadere onderbouwing, moeilijk verdedigbaar blijken. De provincie Noord-Brabant adviseert om genoemde redenen in het MER meer alternatieve locaties/opstellingen te onderzoeken die binnen de door de gemeenteraden gestelde afstanden van het bebouwde gebied vallen. Daarbij speelt dat de RES voor de regio Noordoost-Brabant nog geen goed onderbouwde en gemotiveerde kaders voor deze afbakening bevat. Voor de regio Noordoost-Brabant is op RES-niveau geen Integrale milieuafweging gemaakt door middel van een m.e.r.-traject, waardoor deze verantwoordelijkheid bij concrete initiatieven op dit moment bij de afzonderlijke gemeenten ligt.

Reactie

Omdat de strengere beleidsregels van de gemeenten de zoekruimte voor windturbines beperken, te weten de 1 en 2 km afstanden, worden in het MER ook alternatieven onderzocht waarin de wettelijke normen (minimaal aan te houden tot woningen bekeken vanuit de milieuwetgeving) wordt aangehouden. Er wordt dus ook een variant onderzocht waarin wordt afgeweken van de begrenzing van 1 en 2 km.

Wij adviseren bovendien om ook de geluidhinder en slagschaduweffecten onder de wettelijke norm in beeld te brengen. Naast al bestaande geluidsbelasting, gaat het ook om volledig "nieuwe" hinder t.o.v. de nul-situatie ("van geen geluid naar substantieel effect"). Juist het aantal geluidgehinderden tussen 42 en 47 dB(A) bleek bij de A16 sterk onderscheidend en uiteindelijk bepalend voor de alternatief- en opstellingskeuze. Bovendien dient de 42 dB(A) toch bepaald te worden om het geluidseffect op natuur vast te stellen (en een eventuele natuurcompensatieopgave).

Reactie

Ook geluidhinder en slagschaduweffecten onder de wettelijke norm worden in beeld gebracht. Geluidhinder onder de norm brengen wij in beeld door ook contourafstanden te bepalen door lagere geluidsbelastingen te berekenen. Bijvoorbeeld 45 dB Lden (WHO-advieswaarde) of 42 dB Lden (geluidsnorm windpark Elzenburg - de Geer Oss). Daarnaast bepalen we voor effecten van geluid op natuur een contourafstand van 42dB. Zie voor verdere toelichting paragraaf 4.5 van de zienswijzennota over geluid.

1.4 Brief Ministerie van EZK

De overeengekomen uitgangspunten in het bestuursovereenkomst 'project Duurzame Polder' komen goed terug in deze NRD.

Twee tekstuele opmerkingen:

- op pagina 1 onderaan/pagina 2 bovenaan is niet benoemd dat er nog 50 ha zon buiten de Duurzame Polder zal worden ontwikkeld, waardoor dit niet helemaal overeen komt met het Bestuursakkoord 2022-2026 van mei 2022;
- op pagina 9 middenin, wordt aangegeven dat met de bestuursovereenkomst de ruimtelijke bevoegdheid over is gedragen aan de gemeenten. Feitelijk is in de bestuursovereenkomst afgesproken dat te gaan doen en is dit bij besluit van 28 januari 2022 gebeurd.

Reactie

Deze tekstuele opmerkingen zijn helder en worden in vervolgdOCUMENTEN van de MER op deze manier meegenomen.

1.5 Brief ILT

Het ILT hoeft geen advies meer uit te brengen over ruimtelijke plannen of milieueffectrapportages.

1.6 Brief RWS Zuid Nederland

Geen op- of aanmerkingen.

1.7 Brief TenneT

- Het gebied bevindt zich nabij de bovengrondse 150 kV-hoogspanningsverbinding 's Hertogenbosch Noord – Oss. We verzoeken om bij de aanwijzing rekening te houden met de **aan te houden afstanden ten opzichte van een bovengrondse hoogspanningsverbinding**. Windturbines kunnen de leveringszekerheid in gevaar brengen doordat er een kans bestaat dat een falende windturbine (of onderdelen daarvan) de hoogspanningsinfrastructuur van TenneT (deels) beschadigt. TenneT acht het risico van windturbines op hun infrastructuur aanvaardbaar wanneer wordt voldaan aan de afstanden zoals die vermeld staan in het handboek Risicozonering Windturbines (opgesteld in opdracht van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland).

Reactie

In de ontwikkeling van de varianten voor het MER wordt een afstand van ½ rotordiameter van hoogspanningsverbindingen in acht genomen in lijn met het Handboek Risicozonering Windturbines.

- **Externe veiligheid:** Omdat assets van TenneT niet vallen onder de werkingssfeer van de wetgeving inzake externe veiligheid is er geen onderzoek nodig voor het aspect externe veiligheid bij realisatie van hoogspanningsstations en verbindingen van TenneT. Er dient wel rekening te worden gehouden met de invloed van het falen van masten op de omgeving. Deze omgeving kan zijn een andere bovengrondse hoogspanningsverbinding of bijvoorbeeld een Buisleiding. De masten kunnen dan een risico verhogend object zijn. In dat geval is bijna altijd onderzoek nodig naar de mate waarin dit het geval is alsook naar wat het risico dan zou kunnen zijn.

Reactie

In het MER wordt rekening gehouden met een veiligheidsafstand van hoogspanningslijnen en buisleidingen.

- Met het oog op de energietransitie zal uitbreiding van het elektriciteitsnet noodzakelijk zijn. Wij verzoeken u, dit niet onmogelijk te maken door hier rekening mee te houden in het planMER en hiervoor ruimte op te nemen in ruimtelijke plannen.

Reactie

In het MER wordt beschreven welke kansen en aandachtspunten de inrichtingsvarianten hebben voor de aansluiting op het netwerk.

- Bij het tot stand komen van het voorkeursalternatief en vervolgens het vaststellen hiervan, gaan we ervan uit dat we hierbij nauw betrokken worden en u eventueel van advies kunnen dienen.

Reactie

Zowel TenneT als Enexis zijn belangrijke gesprekspartners voor beide gemeenten om tot aansluiting van de windturbines op het elektriciteitsnetwerk te komen. Hiervoor zijn de gesprekken in volle gang.

1.8 Brief Waterschap Aa en Maas

Er zijn geen opmerkingen op de NRD, alle waterhuishoudkundige aspecten zijn volledig opgenomen. In het vervolgproces blijft het waterschap graag betrokken.

Reactie

Bedankt voor uw reactie, wij zullen u blijven betrekken in het vervolgproces.